

Τα άλογα της Ανδραβίδας τα αρχαία χρόνια

Συντάχθηκε απο τον/την Μαρία Διαμαντοπούλου

Κυριακή, 07 Οκτώβριος 2012 09:58 - Τελευταία Ενημέρωση Κυριακή, 28 Οκτώβριος 2012 13:18

Η κτηνοτροφία στη περιοχή της Ήλιδας, από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα, είχε μεγάλη ακμή, χάρη στον απέραντο κάμπο και στα χλοερά βοσκοτόπια της (Μπούτσικας, 1975, σ.248). Η αγάπη και η εμπειρία των κατοίκων της Κοίλης Ήλιδας στην εκτροφή αλόγων και οι κατάλληλες εδαφικές και κλιματολογικές συνθήκες, ευνόησαν από τους αρχαίους χρόνους την εκτροφή του ωραιότερου Ελληνικού αλόγου.

Αναφορές στα άλογα της ευρύτερης περιοχής του κάμπου της Ηλείας υπάρχουν από την Αρχαιότητα. Τα πρώτα συγγράμματα στον κόσμο, που αναφέρονται στην εκτροφή και περιποίηση του αλόγου με τίτλο "Περί Ιππικής" και "Ιππαρχικός", γράφτηκαν στην Ηλεία,

από τον εξόριστο Αθηναίο στρατηγό Ξενοφώντα.

Τον 4ο αιώνα π.Χ, ιππικό με άλογα από την Ηλεία χρησιμοποίησε ο Μέγας Αλέξανδρος, στην εκστρατεία εξάπλωσης του Ελληνισμού στην Ασία.

Στην αρχαία Ολυμπία οργανώθηκαν για πρώτη φορά οι αρματοδρομίες και άλλα ιππικά αγωνίσματα.

Ο Όμηρος προσδίδει κοσμητικό επίθετο λίαν διδακτικό για την Ηλεία αναφερόμενους στους κάμπους της. Συγκεκριμένα στην «Οδύσσεια» ο Τηλέμαχος ονομάζει την Ήλιδα «ιππόβοτον» (Ομήρου, φ.347). Τούτο επαληθεύει τη γνώμη του Ελληνικού λαού ότι ο κάμπος τρέφει άλογα και τα βουνά λεβέντες (Γριτσόπουλος, 1998, τ.Β?, σ.32). Αλλά και ο Φειδίας, θέλοντας να δείξει την προτίμηση των Ηλείων στα άλογα κατασκεύασε τη Σελήνη επάνω σε ένα άλογο ή μουλάρι.

Οι χαρακτηρισμοί «έιππος και μηλόβοτος» που απέδιδαν οι αρχαίοι στην περιοχή της Ήλιδας δεν ήταν καθόλου υπερβολικοί. Ο τόπος ήταν ιδανικός για βοσκή, παραγωγή και ανάπτυξη βοδιών, αλόγων και προβάτων χάρη στα πράσινα λιβάδια και το ήπιο κλίμα. Τα μεγάλα βουστάσια του Αυγεία, μας το δείχνουν καθαρά.

Στην «Οδύσσεια» γίνεται και δεύτερη αναφορά στα άλογα της Ήλιδας, όταν ο Νοήμονας, γιος του Φρόνιου, ανησυχεί που του πήρε το καράβι ο Τηλέμαχος, ενώ εκείνος βιαζόταν να πάει στο κάμπο της Ήλιδας γιατί είχε εκεί δώδεκα διαλεκτές φοράδες που του έτρεφαν από ένα μουλάρι η καθεμία. Ο ποιητής Αργύρης Εφταλιώτης, μεταφέρει ως εξής τους στίχους του Ομήρου:

*Με το καράβι μου έφυγε που τόχω ανάγκη τώρα,
πέρα να πάω, στην Ήλιδα, που δώδεκα φοράδες μου
θρέφουνε δουλευτικά μα αδάμαστα μουλάρια,
που ήθελα εδώ κανένα τους να φέρω να δαμάσω.* (Μπούτσικας, 1975, σ.248)

Σύμφωνα με τον Γριτσόπουλο (1998, τ.Β?,σ.32), ο κάμπος της Ηλείας εξέτρεφε ολόκληρες αγέλες αλόγων. Μια πρόσθετη και εντυπωσιακή μαρτυρία για τα άλογα είναι ότι στην Ηλεία δεν εξέτρεφαν μουλάρια πράγμα που αναφέρεται στην Αρχαιότητα και δεν μεταβλήθηκε. Κατά την Ελληνιστική περίοδο, οπότε η Ελλάδα είχε εξαπλωθεί ως την Ασία και την Αφρική, τα οικονομικά της Ήλιδας άρχισαν να χειροτερεύουν. Οι νέοι της περιοχής, όπως και της υπόλοιπης Ελλάδας, έφευγαν στην Ανατολή και οι γεωργικές περιοχές μαράζωσαν. Στην Ήλιδα, οι κάτοικοι στράφηκαν στην κτηνοτροφία, για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση που είχε διαμορφωθεί. Οι μικροί κλήροι άρχισαν να μεταβάλλονται σε μεγάλα κομμάτια ακαλλιέργητης γης για να βόσκουν τα βόδια, τα άλογα και τα γιδοπρόβατα των μεγάλων κτηνοτρόφων (Μπούτσικας, 1975, σ. 250)

Αλλά και τα μεταγενέστερα χρόνια η παρουσία των αλόγων στη ζωή και την οικονομία της περιοχής είναι συνεχής, όπως την περίοδο της κατοχής από τους Ρωμαίους, η οποία αποτελεί σταθμό στην Ελληνική Ιστορία. Η νέα μορφή που δημιουργήθηκε με αυτή την κατάληψη στην Ηλειακή γη καλείται «εκρωμαϊσμός» γιατί πρόκειται για σοβαρή αλλαγή στα Ηλειακά ήθη.

Τα άλογα της Ανδραβίδας τα αρχαία χρόνια

Συντάχθηκε απο τον/την Μαρία Διαμαντοπούλου

Κυριακή, 07 Οκτώβριος 2012 09:58 - Τελευταία Ενημέρωση Κυριακή, 28 Οκτώβριος 2012 13:18

Καθώς βεβαιώνει ο Πολύβιος (4,73, 6-7) την εποχή της κατοχής των Ρωμαίων «συμβαίνει την των Ηλείων χώραν διαφερόντως οικείσθαι παρά των άλλων Πελοπόννησον». Δημιουργούνται δύο κοινωνικές τάξεις, των γεωκτημόνων, μεγάλων ιδιοκτησιών και των μικρών ιδιοκτησιών. Επίσης, δημιουργείται μία αριστοκρατική τάξη πολιτών στην οποία τον ηγετικό ρόλο ασκούσαν οι ιδιοκτήτες μεγάλων εκτάσεων που δεν είχαν ως αποκλειστική απασχόληση την άσκηση του επαγγέλματός τους αλλά ενδιαφέρονταν για την εκτροφή αλόγων. Αναφέρεται μάλιστα ότι στους Ολυμπιακούς αγώνες κέρδιζαν ιππικές νίκες και εξέτρεφαν τα άλογα σε δικά τους ιπποφορβεία. Ο Πausανίας (VI,24,2) αναφέρει ότι επί των ημερών του στην Αγορά ακουγόταν το τοπωνύμιο Ιππόδρομος «και οι επιχώριοι τους ιππους παιδεύουσιν ενταύθα». (Γριτσόπουλος, 1998, τ.Α?, σ.125-126)

Ο Νέρων , μετά την επιστροφή του από την Ήλιδα, είχε πει στην Αгриπίνα, τη μητέρα του: «Εγνώρισα την γνώσιν της Ήλιδος. Ο μύθος της Αντρηΐδος με αιχμαλώτισε. Δεν γίνεσαι εύκολα ηνίοχος σε ράχη Αντρηδικού ίππου». (Νίκολι Ντόρτι-Ρώμη 12οςμ.Χ αιώνας, Λήμμα: World Mythology,u.4,p.240)

Την περίοδο του Μεσαίωνα, (1204-1438), η Ανδραβίδα έγινε πρωτεύουσα του Γαλλικού κράτους της Πελοποννήσου, που ονομαζόταν "Πριγκιπάτο του Μορέως". Τα ντόπια άλογα διασταυρώθηκαν με τα άλογα των Φράγκων Ιπποτών ενώ κατά την Τουρκοκρατία με Ανατολικού τύπου, Αραβικά άλογα, και έτσι δημιουργήθηκε η φυλή της Ανδραβίδας.

Μια παράδοση λέει, πως κάποτε στην περίοδο της τουρκοκρατίας, ο τούρκος διοικητής της Γαστούνης, έστειλε δώρο στο σουλτάνο ένα ζευγάρι πανέμορφα Ανδραβιδέικα άλογα. Ο σουλτάνος ευχαριστήθηκε τόσο πολύ, που με φερμάνι του, παραχώρησε επίσημα στους κατοίκους της Ανδραβίδας το δικαίωμα να εκτρέφουν και να ιππεύουν τα πανέμορφα άλογα τους.

Τον 8ο αιώνα, ο Γάλλος διπλωμάτης και δημοσιογράφος Πουκεβίλ, αφού γνώρισε την Πελοπόννησο ως αιχμάλωτος των Τούρκων επί 7 μήνες, το 1799, κατά τον Γαλλο-Τουρκικό πόλεμο, αφιέρωσε στη χώρα το τρίτομο ταξιδιωτικό του έργο Voyage en Moree, τυπωμένο στο Παρίσι το 1806.

Αναφερόμενος στα άλογα του Μοριά, τα παρουσιάζει όμορφα, καταγωγής Θράκης ή Αραβίας και γράφει ότι τρέχουν με σταθερό ταχύ βήμα ενώ είναι ορμητικά με θάρρος. Θεωρεί ότι τα πλέον περιζήτητα είναι της Αχαΐας και της Αργολίδας και κάνει ιδιαίτερη αναφορά στα άλογα της περιοχής του Αλφειού, για τα οποία γράφει ότι είναι γεμάτα φλόγα και έχουν ασυνήθιστο βλέμμα (Γριτσόπουλος,1998, τ.Α?, σ.511-515).

Στη νεότερη ιστορία, ο Ελληνικός Στρατός προμηθευόταν άλογα από την περιοχή της Ανδραβίδας τα οποία ήταν διασταυρώσεις με αγγλο-νορμανδικούς επιβήτορες της φυλής NONIUS. Όταν άρχισε η ανάπτυξη της αθλητικής ιππασίας στην χώρα μας, τα πρώτα άλογα που χρησιμοποιήθηκαν στην υπερπήδηση των εμποδίων, προέρχονταν από τη φυλή της Ανδραβίδας.

Παρά τις επιδράσεις που δέχτηκε μέσα στους αιώνες, το άλογο της Ανδραβίδας διατήρησε τα μορφολογικά γνωρίσματα των προγόνων της μεσαιωνικής εποχής.

Και την εποχή της Τουρκοκρατίας υπήρχαν πολλά και αξιόλογα άλογα στην ευρύτερη περιοχή του κάμπου της Ηλείας. Χαρακτηριστική είναι η παρακάτω αναφορά του Κώστα Λούρμπα (1990) στο βιβλίο του «Γαστούνη-Ιστορικά αποσπάσματα», σ.144:

«Το 1825, ο Γεώργιος Σισίνης, στρατιωτικός, πολιτικός και πρωτεργάτης της εθνεγερσίας στην Ηλεία, με την καθοδήγηση του ιταλικής καταγωγής στρατηγού και φιλέλληνα Ροζαρόλ προσπάθησε να οργανώσει ιππικό. Ο Ροζαρόλ ήταν καθηγητής της ιππικής και του πυροβολικού και όταν είδε ότι στην περιοχή της Γαστούνης έτρεφαν πολλά άλογα, κατάλληλα για ιππασία, και ότι οι ντόπιοι ήταν καλοί ιππείς, έκανε πρόταση στον Σισίνη να οργανώσουν ιππικό. Ο Σισίνης δέχτηκε την πρόταση και συγκέντρωσε πολλά και καλά άλογα καθώς και πρόθυμους ιππείς και άρχισε εντατική εκγύμναση. Όλα έδειχναν ότι θα σχηματίζονταν αξιόλογη ιππική δύναμη, αλλά τα γεγονότα που μεσολάβησαν διέλυσαν τα όνειρα του Σισίνη. Το νέο και ανέτοιμο ακόμα σώμα δεν ήταν έτοιμο να αντιμετωπίσει νικηφόρα το ισχυρό ιππικό του Ιμπραήμ και διαλύθηκε στη μάχη κοντά στα Σαβάλια».

Πηγές:

1. Μπούτσικας Ανδρέας. (1975). Η Αρχαία Ήλις. Αθήνα
2. Λούρμπας Κώστας. (1990). Γαστούνη-Ιστορικά αποσπάσματα, Γαστούνη.
3. Γριτσόπουλος Τάσος. (1998-1999). Ιστορία της Γαστούνης, τόμος Α' & Β', Αθήνα: Δήμος Γαστούνης.